

Sygn. akt III KS 31/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant Marta Brylińska

w sprawie **D. S.**

oskarżonego z art. 586 k.s.h.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu, w dniu 6 lipca 2022 r.,

skargi prokuratora Prokuratury Okręgowej w Tarnowie na wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 14 marca 2022 r., sygn. akt II Ka 27/22, uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Dąbrowie Tarnowskiej z dnia 17 listopada 2021 r., sygn. akt II K 402/20, i przekazujący sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania, na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

orzekł

uchyla wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie w zaskarżonej części, tj. uchylającej wyrok Sądu Rejonowego w Dąbrowie Tarnowskiej z dnia 17 listopada 2021 r. odnośnie do czynu z art. 586 k.s.h. przypisanego oskarżonemu D. S. i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Tarnowie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 listopada 2021 r., sygn. II K 402/20, Sąd Rejonowy w Dąbrowie Tarnowskiej uznał oskarżonego D. S. m. in. za winnego tego że w okresie od 1 kwietnia 2015 r. do 14 lipca 2015 r. w K. woj. [...] pełniąc funkcję Prezesa Zarządu Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością „E.” nie złożył wniosku o upadłość tej spółki handlowej pomimo powstania warunków uzasadniających jej upadłość, to jest w sytuacji, gdy spółka ta stała się niewypłacalna i nie wykonywała swych wymagalnych zobowiązań, tj. występku z art. 586 k.s.h. i za to na mocy tego przepisu i art. 33 § 1 i 3 k.k. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych, przyjmując, iż jedna stawka dzienna stanowi równowartość 30 złotych;

Apelację od tego wyroku, m. in. w części obejmującej skazanie oskarżonego za przestępstwo z art. 586 k.s.h., wywiódł obrońca oskarżonego, który na podstawie art. 425 § 1, 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 444 § 1 k.p.k. zaskarżył wyrok Sądu pierwszej instancji, także w tej części na jego korzyść, na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. i art. 438 pkt 2 k.p.k., zarzucając w tym zakresie:

- oparcie się o opinie biegłego ds. rachunkowości, gdzie nie dokonywano badania realizacji zobowiązań spółki, tj. jakie zobowiązania spółka realizowała, jaki był wzajemny stosunek zobowiązań realizowanych do niezrealizowanych, jakie zobowiązania przeważały - tj. czy spółka przed listopadem 2015 roku (gdy zgłoszono wniosek o upadłość restrukturyzacyjną) nie realizowała przynajmniej przez okres 3 miesięcy znacznej części zobowiązań oraz czy wystąpił stan tzw. nadmiernego zadłużenia spółki - podczas gdy właściwa interpretacja art. 11 prawa upadłościowego i naprawczego w brzmieniu obowiązującym w dacie relewantnej (okres kwiecień - listopad 2015) wymagał zbadania tego - co implikuje błędy w ustaleniach faktycznych jak wyżej lub zawężenie podstawy dowodowej poprzez pominięcie szeregu okoliczności relewantnych dla oceny dowodów, a tym samym dla rozstrzygnięcia,

oraz

- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 586 k.s.h. w zw. z art. 11 prawa upadłościowego i naprawczego poprzez pominięcie przy interpretacji tego przepisu (w brzmieniu obowiązującym w okresie relewantnym (tj. kwiecień - listopad 2015)

faktycznej zawartości normatywnej owego przepisu wynikającej z dorobku doktryny i orzecznictwa - tj. pojęć stosowanych przy interpretacji owego przepisu wpisanych *expressis verbis* do ustawy nowelizacją z marca 2015 - wejście w życie 1.01.2016 - a nadto wadliwe przywołanie znamion podmiotowych w odniesieniu do przesłanek upadłości z art. 11 ust. 1 p.u.n, a przedmiotowych z art. 11 ust. 2 p.u.n. i brak odniesienia się do owych kryteriów w opinii biegłego stanowiącej podstawę przypisania czynu z art. 586 k.s.h.

Wskazując na powyższe zarzuty, obrońca wniósł o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji i uniewinnienie oskarżonego w całości od zarzucanych mu czynów,

lub

2) uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Dąbrowie Tarnowskiej do ponownego rozpoznania.

Prokurator uczestniczący w dniu 14 marca 2022 roku w rozprawie apelacyjnej wniósł o przeprowadzenie przez Sąd Odwoławczy uzupełniającej opinii biegłego z zakresu rachunkowości w związku z tym, iż od dnia 1 stycznia 2016 r. zmieniło się pojęcie stanu niewypłacalności dłużnika, określone w art. 11 ustawy prawo upadłościowe, co jest z kolei kluczowe m.in. dla wykładni art. 21 prawa upadłościowego (obowiązek dłużnika do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości), a czego biegły nie wziął pod uwagę zarówno w opinii zasadniczej, jak i uzupełniającej.

Po rozpoznaniu apelacji, wyrokiem z dnia 14 marca 2022 r., sygn. akt II Ka 27/22, Sąd Okręgowy w Tarnowie, II Wydział Karny na podstawie art. 437 § 1 i § 2 k.p.k., art. 438 pkt 2 i pkt 3 k.p.k. i art. 634 k.p.k. w zw. z art. 632 pkt 2 k.p.k. zmienił zaskarżony wyrok m. in. w ten sposób, że uchylił go w części obejmującej skazanie za przestępstwo z art. 586 k.s.h. i w tym zakresie sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Dąbrowie Tarnowskiej do ponownego rozpoznania.

Od tego wyroku skargę odnośnie do części uchylającej wyrok Sądu Rejonowego w Dąbrowie Tarnowskiej wywiódł prokurator Prokuratury Okręgowej w Tarnowie zarzucając:

I. naruszenie prawa procesowego, a to art. 437 § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.k., które miało wpływ na treść wyroku, polegające na niesłusznym uchyleniu

wyroku Sądu Rejonowego w Dąbrowie Tarnowskiej z dnia 17 listopada 2021 r. i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi, pomimo tego, że w sprawie nie zachodziła konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, lecz jedynie w ograniczonym zakresie, na co wskazuje uzasadnienie Sądu odwoławczego, z którego wynika, iż Sąd Rejonowy w Dąbrowie Tarnowskiej ponownie rozpoznając sprawę - o ile nie znajdzie zastosowania instytucja przewidziana w art. 344a § 1 k.p.k. – powinien uzupełnić opinię biegłego z dziedziny księgowości w zakresie wskazanym w tymże uzasadnieniu, a nadto przeprowadzić ocenę wyjaśnień oskarżonego, zeznań świadków W. S. i A. S. oraz dowodów z dokumentów, obrazujących gospodarcze funkcjonowanie E. Sp. z o.o. w kontekście wniosków uzupełnionej opinii i następnie prawidłowo zastosować przepis art. 4 § 1 k.k.

Podnosząc powyższy zarzut, na podstawie art. 539e § 2 k.p.k., prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w Tarnowie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga jest oczywiście zasadna.

Analiza uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie prowadzi do wniosku, iż powodem kasatoryjnego orzeczenia tegoż Sądu była, wymieniona w art. 437 § 2 zdanie drugie in fine k.p.k. przesłanka określona w nim jako „konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości”.

Nie sposób jednak nie zgodzić się z zawartym w skardze wskazaniem, że Sąd Okręgowy w Tarnowie przyjmując (str. 15 uzasadnienia), iż konieczne jest by proces przeprowadzić na nowo w całości wskazał jednak tak naprawdę jedynie na konieczność **uzupełnienia** przewodu sądowego w części a nie w całości. Określony bowiem i opisany w uzasadnieniu Sądu Okręgowego w Tarnowie zakres czynności dowodowych, jakie uznaje on za konieczne do przeprowadzenia w przedmiotowym postępowaniu, jednoznacznie wskazuje, że Sądowi odwoławczemu chodzi jedynie o **uzupełnienie** opinii biegłego z dziedziny księgowości. Zakres ten pozwala na stwierdzenie, że jej uzupełnienie nie będzie wiązało się bynajmniej z potrzebą np. zgromadzenia obszernego, dodatkowego materiału dowodowego, w tym z poszukiwaniami takiego materiału, czy też innymi obciążeniami trudnościami

czynnościami procesowymi. Chodzi wszak tylko o ponowne rozważenie przez biegłego D. M. wniosków zawartych w dotychczasowej jego opinii (które – jak należy rozumieć miałyby być **pomocne** w rozstrzygnięciu sprawy, bo przecież dokonanie ustaleń faktycznych i ocen prawnych na tle przepisów prawa upadłościowego należy i tak do sądu), w świetle zmienionego stanu prawnego, czy przedmiotowa spółka utraciła zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych z uwagi na nierokujący poprawy w nieodległej przyszłości zły stan jej finansów, w rozumieniu art. 11 ust.2 i 2a ustawy - Prawo upadłościowe, a nadto czy i w jakim zakresie pojęcie: „utrata zdolności do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań” znajduje zastosowanie w odniesieniu do podmiotów, które z racji niedługiej obecności na rynku gospodarczym, dopiero starają się osiągnąć cechę „płynności finansowej”.

Jest najzupełniej oczywiste, że przekonanie Sądu odwoławczego o tym, że Sąd I instancji nie dysponował „pełną podstawą dowodową umożliwiającą wyrokowanie zgodnie z treścią art. 4 § 1 k.k.”, bowiem opinia biegłego jest niepełna i wymaga uzupełnienia, to nie jest wystarczająca przesłanka dla uznania, że konieczne będzie przeprowadzenie na nowo postępowania w całości.

Natomiast rozstrzygnięcie, czy istniały podstawy dla zastosowania domniemania z art. 11 ust. 5 ustawy - Prawo upadłościowe, to wyłącznie zadanie Sądu orzekającego w postępowaniu odwoławczym, po uzupełnieniu materiału dowodowego w sprawie, zaś konieczność ponownej oceny wyjaśnień oskarżonego, zeznań świadków W. S. i A. S. oraz dowodów z dokumentów, obrazujących gospodarcze funkcjonowanie E. Sp. z o.o., po żądanym uzupełnieniu biegłego, to także zwykły obowiązek Sądu odwoławczego („konieczność ponownej oceny przeprowadzonych dowodów nie mieści się w kręgu podstaw wyroku kasatoryjnego” por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2016 r., IV KS 5/16; LEX nr 2165596).

Postępowanie przed Sądem odwoławczym, co warto przypomnieć, obecnie ma cechy postępowania apelacyjnego a nie kasatoryjnego, tj. nakładającego na sąd odwoławczy obowiązek nawet bardzo szerokiego uzupełniania materiału dowodowego aż do granic sytuacji, w której konieczne będzie przeprowadzenie na nowo postępowania w całości. W tej mierze zresztą trafne są uwagi zawarte w

uzasadnieniu skargi wsparte orzecznictwem Sądu Najwyższego, więc wystarczające będzie odwołanie się do tychże uwag.

Ponadto, jeśli już Sąd odwoławczy wydaje wyrok kasatoryjny, to konieczność przeprowadzenia na nowo postępowania w całości ma obowiązek przekonująco uzasadnić. Temu zadaniu w przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy w Tarnowie nie sprostał. Natomiast zastrzeżenia, nawet jeśli byłyby uzasadnione, odnośnie do wnikliwości przeprowadzonego postępowania przygotowawczego i postawy prokuratora w procesie sądowym niestety nie mogą być powodem wydania wyroku kasatoryjnego. Stąd, deklaracja Sądu odwoławczego, że usunięcie dostrzeżonych uchybień wymaga przeprowadzenia w całości na nowo postępowania dowodowego w zakresie w jakim zaskarżony wyrok został uchylony, jest niestety „pusta”.

Akceptując generalnie obszerną argumentację przedstawioną w skardze prokuratorskiej, odnoszącą się do wykładni przepisów Rozdziału 55a k.p.k. „Skarga na wyrok sądu odwoławczego” (sfera merytoryczna pozostaje poza zakresem zainteresowania Sadu Najwyższego w tym postępowaniu), uznać należało, iż orzeczenie o uchyleniu wyroku Sądu Rejonowego w Dąbrowie Tarnowskiej i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi (objęte niniejszą skargą) zapadło z rażącą obrazą art. 437 § 2 k.p.k.. Stąd zaskarżony skargą wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie należało uchylić w części uchylającej wyrok Sądu Rejonowego w Dąbrowie Tarnowskiej z dnia 17 listopada 2021 r. i przekazać sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

(r.g.)

[ms]